מה הדין: ספק שריטה ברכב: מה ההלכה כשאדם חושש שפגע ברכב חונה ואינו יודע אם נגרם נזק?

מתוך שיעורי הרב אלחנן פרץ שליט"א בדיני ממונות, נזיקין והלכות גזילה

כאשר אדם חלף ליד רכב (ברכיבה או בנהיגה), שמע צליל חבטה או הרגיש מגע קל, אך אינו יודע בוודאות אם פגע ברכב ואם נגרמה שריטה – מן הדין הוא פטור, כיוון שזהו ספק מזיק ("איני יודע אם גזלתיך").

נפסק ברמ"א (חושן משפט, סוף סימן שס"ח) שאדם האומר "איני יודע אם גזלתיך" – פטור אף לצאת ידי שמיים, כיוון שלא ברור כלל שנעשה מעשה היזק.

אם הרכב עודנו חונה במקום, מידת חסידות ויראת שמיים היא להעיף מבט ולבדוק אם נהיה רושם. אך אם הרכב כבר נסע מן המקום ואין דרך מאמץ סבירה לאתר את הבעלים – פטור מלחזור ולחפשו. הפוסקים הורו במקרה כזה להפריש מעות ולעשות בהם צורכי רבים (כגון תרומת ספרים לבית המדרש).

מן הדין המזיק פטור, מפני שמדובר בספק היזק ("איני יודע אם גזלתיך"). יתירה מזו, אם מדובר ברכב ישן נושן שכל גופו מלא שריטות ומכות, שאין שריטה נוספת מעלה או מורידה בערכו בשוק – אין בזה חיוב תשלומין ממוני כלל.

הרב תיאר בחיוך דוגמה נפוצה: אברך הרוכב על אופניים בשכונה צפופה, נתן מכה קלה ברכב חונה מיושן (כגון "סובארו של אברכים משנת 1975"). האברך התלבט האם עליו לעצור, לחזור קילומטרים אחורה ולחפש מיהו הבעלים.

לפיכך, אינו חייב לבטל זמנו ולחזור לבדוק. אמנם אם הרכב עומד לידו – ממידת חסידות יציץ, ואם כבר נסע הרכב – יפריש מעות לצורכי רבים.

(שולחן ערוך, חושן משפט, סוף סימן שס"ח סעיף א': "אבל אם אמר איני יודע אם גזלתיך – פטור אף לצאת ידי שמיים" ; וכן בסימן שפ"ז סעיף א': "אין שמים הנזק אלא לפי מה שהופחת בדמי המקח בשוק, ואם לא ירד ערכו – פטור מן התשלומין").

התשובות נערכו על פי שיעורי הרב אלחנן פרץ שליט"א ועל פי פסקים שקיבל מאת הגאון רבי חיים פנחס שיינברג זצ"ל ומגדולי הפוסקים, והן לעיון בלבד. אין לסמוך על האמור כאן להלכה למעשה, ובשאלה פרטית יש לפנות לרב או לבית הוראה.

בית מדרש להכשרת דיינים ומורי הוראה

לימודי הלכה ברמה גבוהה ועיון ישיבתי מעמיק על פי גדולי הפוסקים, בראשות מורנו הרב אלחנן פרץ שליט"א, גאב"ד "חוקת משפט".

שימוש בדיני תורה בפועל ותעודת הסמכה בסיום המסלול · שיעור חושן משפט בכל יום שלישי בערב, שכונת רוממה, ירושלים

חפשו בגוגל: "בית הוראה הוראת המשפט"

להרשמה ולפרטים: 02-6260680 · horat-hamishpat.co.il

סרקו את הקוד לאתר הוראת המשפט

https://horat-hamishpat.co.il/halacha-qa/doubt-scratch-parked-car/